

Література.

1. Дергачова В. В. Україна в системі міжнародної конкурентоспроможності: оцінка позицій, причини і шляхи відродження / В. В. Дергачова, Т. Г. Шеремет // Економічний вісник НТУУ «КПІ». – 2010. - №7. – С. 86-90.
2. Паламарчук О. М. Міжнародна конкурентоспроможність України: оцінка проблеми та шляхи покращення конкурентних позицій [Електронний ресурс].
3. Позиція України в рейтингу країн світу за індексом глобальної конкурентоспроможності 2016-2017 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.edclub.com.ua>
4. Шевченко О. О. Моделі підвищення міжнародної конкурентоспроможності країни: теоретико-методологічний аспект / О. О. Шевченко // Економічний вісник Донбасу. – 2011. - №3. – С. 25-28.
5. Porter M/ (1990). The Competitive Advantage of Nations, The Free Press, A Division of Macmillan.

СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНА СКЛАДОВА ЕМІГРАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ НА ЗАХІДНОУКРАЇНСЬКИХ ЗЕМЛЯХ В КІНЦІ ХІХ СТОЛІТТЯ

Романашенко М.О., Романашенко І.О., Харківський національний технічний університет сільського господарства імені Петра Василенка

Науковий керівник – к. іст. н., доц. Бондар Н.О.

Еміграція як соціальне явище дуже розповсюджена у світі і має різні причини. Значення цього феномену не слід применшувати, тому що рухливність населення тим чи іншим чином впливає на життя народів та розвиток держав. В історії України виділяють три хвилі переселенського руху:

- перша – з початку 70-х років ХІХ століття до початку Першої світової війни – економічна еміграція;
- друга – період між двома світовими війнами (1917–1939 рр.) – економічно-політична;
- третя – роки Другої світової війни та повоєнний період – політична.

Але вже за умов існування незалежної України виникла і значно посилилась нова хвиля трудової еміграції. І якщо перші три хвилі виникли на українських землях, коли ті входили до складу інших держав, то сучасна хвиля розвивається в межах незалежної України. Тож, на сьогодні, тема дослідження причин еміграційних процесів в Україні є досить актуальною, бо ці процеси мають динаміку щодо посилення. На жаль, сьогодні жодна з державних структур офіційно не відстежує, тим паче не регулює виїзду наших людей за кордон, не займається захистом їхніх прав та виявленням інших проблем трудової міграції.

Досліджуючи українську еміграцію початку ХІХ ст. автором поставлені такі завдання:

- визначити роль українства в загальносвітових еміграційних процесах кінця ХІХ ст.;
- проаналізувати умови формування такого феномену як українська діаспора;
- виділити економічні причини еміграції українського населення в кінці ХІХ ст. та порівняти їх з причинами сучасної еміграції.

Протягом останніх десятиліть ХVІІІ ст. та всього ХІХ ст. український народ, економічно визискуваний і політично переслідуваний в Україні, відчував щораз більший голод на землю. Водночас окупаційні імперські уряди спроваджували на українські землі чужинців (головно росіян і німців), яким не тільки давали земельні наділи, але й матеріальну допомогу, щоб вони могли загосподаритися.

Створювалася парадоксальна ситуація — українські землі колонізували чужинці, а український селянин, не маючи достатньо землі для утримання власної родини, мусив шукати вільних земель поза межами своєї Батьківщини.

Після ліквідації феодально-кріпосницьких відносин на всій території України значно посилювався і прискорювався процес становлення і консолідації української нації на етнічній основі.

В цілому територія України кінця XIX ст. охоплювала 850 тис. км², з них 9/10 перебувало під владою Росії, а 1/10 під владою Австро-Угорської імперії[4].

Становлення і консолідація української нації супроводжувались абсолютним зростанням населення України на всій її території за рахунок природного приросту та внаслідок переселення в Україну великих мас вільнонайманих працівників з багатьох губерній європейської Росії. Так, в 50-х - 90-х рр. XIX ст. населення західноукраїнських земель зросло з 3,9 млн. чоловік до 5,9 млн.

Нестерпний соціально-економічний і політичний гніт та міцніюче у масах почуття особистої громадянської свободи, породили масову еміграцію українців.

Соціально-економічні причини еміграції з західноукраїнських земель полягали у безземеллі і малоземеллі, безробітті через надлишок працездатного населення, хронічному голодуванню, нестерпних податках та ін. Східна Галичина, Північна Буковина і Закарпаття були найвіддаленішою східною окраїною Австро-Угорської імперії. Її правлячі виявились нездатними забезпечити українських селян вільними землями. Таких земель держава практично не мала, тому їй не чинила шкоди переселенню українців за кордон.

Українські емігранти не осідали в інших країнах Європи, де вільних земель давно не існувало, а направлялися на Американський континент. Найперші нечисельні групи українців на території англійських колоніальних володінь у Північній Америці з'явилися після того, як уряд Польщі у 1658р. на всіх підвладних їй землях заборонив проживання людей не католицької віри. Тих українців, які не погодились прийняти католицьку чи греко-католицьку віру, змусили покинути Батьківщину.[1]

У 70-90-х рр. XIX ст. увесь потік емігрантів з України спрямовувався до США, Канади і Бразилії. Уряди цих країн заохочували масове переселення з-за кордону. У США перші українські емігранти осіли на території штатів Коннектикут, Нью-Джерсі, Нью-Йорк, Огайо, Пенсильванія та ін.[4]

Всі, хто бажав працювати, навіть не маючи професії, влаштувалися чорноробами на заводах, фабриках, шахтах. Так, перша емігрантська група українських переселенців, прибувши із Закарпаття до США, влилася в лави шахтарів штату Пенсильванія.

Наприкінці XIX ст. набагато меншою за кількістю була українська емігрантська громада Канади. В Канаді перші українські емігранти осіли на землях провінцій Альберта, Манітоба, Саскачеван та ін.[4]

Початком української еміграції до Канади офіційно вважають 1891 р., коли на кораблі "СС Орегон" 7 вересня до порту Квебек приїхали перші два поселенці — Іван Пилипів і Василь Єлиняк з села Небилова, Калуського повіту в Галичині.

Згідно з переписом населення в 1901 р., українські емігранти в Канаді становили вже 5682 особи. Однак міністр внутрішніх справ, звітуючи у Парламенті про міграційну акцію, стверджував, що в 1899 р. вже було в Канаді 12 950 осіб, в одному тільки 1899 р. прибуло 5500[3].

Одночасно відбувалося спорадичне переселення підавстрійських українців до Латинської Америки, головним чином до Бразилії та Аргентини. Перші сміливці з Галичини й Буковини прибули сюди ще в 70-80-х рр. XIX ст. Спокушена ж досить суттєвими пільгами урядів цих країн (брали на себе транспортні витрати, надавали десятирічну відстрочку за оплату одержуваних у повну власність великих земельних наділів -25-50 га), масова українська еміграція до цих країн розпочалася у 90-х рр. XIX ст.

Уряд Бразилії намагався заселити землі всередині країни, щоб їх загосподарити. Масового характеру еміграція набрала в 1895-1896 рр. внаслідок т. зв. бразилійської гарячки, спровокованої агентами італійських пароплавних ліній, які обіцяли дешевою землею, а також тим, що уряд Бразилії покривав кошти подорожі, спонукали сільську бідноту північно-східної Галичини. Протягом двох років виїхало понад 5000 родин, тобто близько 15 000 українців. У 1897-1907 рр. була друга хвиля масової еміграції знову з Галичини і цього разу виїхало понад тисяча родин, але вже на власний коштів[3].

Перші групи українців з Наддніпрянщини і Західної Волині в кількості 120 родин прибули до Бразилії між 1892-1914 рр. З них близько 90 родин поселилися у провінції Ріо

Гранде до Суль, а решта розселилися по штатах Парана, Санта-Катарина, Сан-Паулу, де займалися переважно сільським господарством, у тому числі виробництвом кави.

В Аргентині українські переселенці здебільшого компактно мешкали в провінціях Місьйонес та Буенос-Айрес[4].

Поряд із незворотною (постійною) трудовою трансатлантичною еміграцією українського населення наприкінці XIX – поч. XX ст. досить широким масштабів набула сезонна заробітчанська еміграція зі Східної Галичини, Північної Буковини та Закарпатської України до Великої Британії, Данії, Німеччини, Португалії, Румунії, Франції, Швеції, Швейцарії та інших європейських країн. Українці-заробітчани працювали як у сільському господарстві, так і на заводах, фабриках та копальнях[4].

Таким чином, українці через ряд соціально-економічних причин: аграрне перенаселення регіону, сповільнені темпи розвитку економіки, низький життєвий рівень, розгорнули активний емігрантський рух в США, Канаду, країни Латинської Америки в кінці XIX ст. На сучасному етапі соціально-економічне становище українців залишається важким. Змінився на гірше демографічний стан нашого суспільства. Коли джерелом першої хвилі масової еміграції був надлишок сільського населення (Україна тоді мала найвищий у Європі природний приріст населення через високу народжуваність), то зараз при катастрофічній депопуляції українського народу через низьку народжуваність і високу смертність, коли українське село, по суті, вимирає, й рівень безробіття в ньому сягнув 80%, Україна перетворилася на постачальника за кордон переважно інтелектуальної, висококваліфікованої й дешевої робочої сили. Близько 30 % українських учених працює на науку й економіку розвинутих країн. Статус українців за кордоном має регулюватися правовими нормами. Вони мають бути захищеними, адже є частиною світового українства.

Література.

1. Електронний ресурс – Режим доступу: <http://slovoprosvity.com.ua>
2. Електронний ресурс – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua>
3. Електронний ресурс – Режим доступу: <http://etn.iatp.org.ua>
4. Електронний ресурс – Режим доступу: <http://resource.history.org.ua>
5. Електронний ресурс – Режим доступу: <http://veche.kiev.ua/journal/310/>
6. Енциклопедія українознавства (загальна частина). — Київ, 1995 р.

АНАЛІЗ ВИРОБНИЦТВА НАСІННЯ СОНЯШНИКУ В УКРАЇНІ

*Курган В.О., Романова Р.Р., Харківський національний технічний університет
сільського господарства ім. П. Василенка*

Науковий керівник – к.е.н., доцент Зайка С.О.

Олійне виробництво України є стратегічною, ключовою і однією з найбільш ефективних галузей народного господарства. Вітчизняні підприємства на території України соняшник, як польову культуру, почали вирощувати в середині XIX ст. Напрямок до виробництва та реалізації насіння соняшнику і продуктів його переробки пояснюється попитом на рослинні олії на ринку світової торгівлі в якості продуктів харчування та компонентів біопалива. Серед світових виробників Україна посідає перше місце за валовим збором насіння соняшнику, який є традиційною олійною культурою країни. За даними Державної служби статистики останніми роками в Україні виробляється 12-13,6 млн. тонн соняшнику [1].

У зв'язку з високим попитом на насіння соняшнику, низькою собівартістю та прибутковістю виробництва цієї культури відбулось значне розширення посівних площ соняшнику. Так, до 1997 року посівні площі соняшнику були на рівні 2 млн. га, а з 2003 року – вийшли за межі 3 млн. га, і врешті в 2015-2016 роках – перевищили 6 млн. га (табл. 1).

Україна вже протягом декількох років є провідним постачальником насіння соняшнику і соняшникової олії на світові ринки. Це, в першу чергу, відбувається завдяки стабільності